

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Sociaal inkopen: juridische mogelijkheden en ervaringen

Deelpresentatie 1

Social Impact en de Aanbestedingswet 2012

Maartje Speksnijder – advocaat CMS

European
Commission

Doel Europese aanbestedingsrichtlijnen

"(...) De nieuwe aanbestedingsrichtlijnen voorzien de aanbestedende diensten van mogelijkheden en de nodige instrumenten om bij te dragen tot de strategische doelstellingen van Europa 2020."

European
Commission

Doel Aanbestedingswet 2012

"Het is van belang dat aanbestedende diensten en speciale-sectorbedrijven door middel van overheids- en speciale-sectoropdrachten kunnen bijdragen aan slimme, duurzame en inclusieve groei, zoals nagestreefd in de Europa 2020-strategie."

European
Commission

Drie prioriteiten Europa 2020-strategie

- slimme groei: voor een op kennis en innovatie gebaseerde economie.
- duurzame groei: voor een groenere, competitievere economie waarin efficiënter met hulpbronnen wordt omgesprongen.
- **inclusieve groei: voor een economie met veel werkgelegenheid en sociale en territoriale cohesie.**

European
Commission

Verplichtingen aanbestedende dienst

Creëren van 'maatschappelijke waarde' in art. 1.4 lid 2 Aw.

Verstandig omgaan met publieke financiële middelen (prijs/kwaliteit), maar ook stimuleren duurzaamheid, sociaal (inclusief) beleid en innovatie.

European
Commission

Verplichtingen aanbestedende dienst

Clusterverbod in art. 1.5 lid 1 Aw.

Verbod tot het onnodig samenvoegen van opdrachten.

Doelstelling is betrekken belangen MKB, waaronder social enterprises.

European
Commission

Verplichtingen aanbestedende dienst

Percelen opdeelgebod in art. 1.5 lid 3 Aw.

Verplichting aanbestedende dienst/speciale sectorbedrijf opdracht in meerdere percelen op te delen, tenzij 'niet passend'.

Doelstelling is het voorkomen van de facto uitsluiting van een groot deel van de markt door schaalvergroting.

European
Commission

Verplichtingen aanbestedende dienst

Proportionaliteitsbeginsel in art. 1.10, 1.13 en 1.16 Aw, Gids Proportionaliteit.

Bij het samenstellen van een opdracht uitsluitend stellen van eisen, voorwaarden en criteria die in een redelijke verhouding staan tot het voorwerp van de opdracht.

Doelstelling voorkomen van de facto uitsluiting van een groot deel van de markt.

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Sociale aspecten kunnen een rol spelen bij:

- *Scope opdracht*
- *Keuze procedure*
- *Eisen, criteria en voorwaarden*

Begrenzing mogelijkheden door beginselen van het aanbestedingsrecht.

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Europese aanbestedingen:

- *niet discriminatoir;*
- *objectief en proportioneel;*
- *verband met het voorwerp van de opdracht; en*
- *transparant.*

Niet-Europese aanbestedingen (MVO):

- *objectief en proportioneel;*
- *transparant; en*
- *uitgenodigde inschrijvers gelijk behandelen.*

European
Commission

Voorbehouden opdrachten – artikel 2.82 Aw

“De aanbestedende dienst kan de deelneming aan een procedure voor gunning van een overheidsopdracht voorbehouden aan sociale werkplaatsen en aan ondernemers die de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot hoofddoel hebben, of de uitvoering ervan voorbehouden in het kader van programma’s voor beschermde arbeid, mits ten minste 30% van de werknemers van deze werkplaatsen, ondernemingen of programma’s gehandicapte of kansarme werknemers zijn.”

European
Commission

Voorbehouden opdrachten – artikel 2.82 Aw

Uitzondering op non-discriminatiebeginsel.

Uitbreiding reikwijdte - impuls voor sociale ondernemingen.

Kans om werkgelegenheid te vergroten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

European
Commission

Voorbehouden opdrachten – artikel 2.82 Aw

'Gehandicapten of kansarmen'

Wet banenafspraak en quotum arbeidsbeperkten, participatiewet, Wsw-indicatie, Wajongers met een arbeidsvermogen, WIA of WAO.

Opsomming is niet-limitatief, bijvoorbeeld ook schoolverlaters (Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) of het Praktijkonderwijs)

European
Commission

Voorbehouden opdrachten – artikel 2.82 Aw

30%-vereiste:

Substantiële invulling (kwalificatie door aanbestedende dienst), in ieder geval niet kortlopende contracten, tijdelijke contracten, nul-uren contracten, maar detacheringscontracten wel, mits sprake van duurzame arbeidsrelatie

PSO 30+ certificaat

European
Commission

Social Return

Standaard als bijzondere uitvoeringsvoorwaarde in contract

Maar ook mogelijk om Social Return toe te passen als gunningscriterium

Denk altijd aan proportionaliteit!

BSI – Buying for Social Impact

Vragen?

maartje.speksnijder@cms-dsb.com

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Sociaal inkopen, juridische mogelijkheden en ervaringen,
Deel presentatie 2

Sociaal inkopen: onderzoek naar praktijk in gemeenten

Claudia van Orden, Hanzehogeschool Groningen

European
Commission

Even voorstellen....

Marian van Os Centre of Expertise Ondernemen

- Post doc onderzoeker Sociaal Ondernemerschap
- Docent HBO Rechten (methoden van onderzoek; aanbestedingsrecht)
- Lecturer & thesis supervisor MSc Interdisciplinary Business Professional

European
Commission

Onderzoek september 2018 - september 2020

DONE

- Literatuurstudie: wettelijk kader en historie
- Enquête: algemeen beeld krijgen van wijzen van sociaal inkopen bij gemeenten

TO DO

- Interviews en dossier onderzoek in ca. 10 NL gemeenten
- Vergelijkend onderzoek in ca. 5 Britse gemeenten

European
Commission

Sociaal aanbesteden: wat kan er wettelijk gezien?

- Voorbehoud voor sociale werkvoorziening/sociale onderneming (art. 2.82 Aw)
- Sociale voorwaarden als gunningscriterium
- Sociale voorwaarden als uitvoeringseis (contractuele voorwaarde)
- Eisen stellen aan eventuele onderaannemers (sociale ondernemingen)
- Onderhandse aanbestedingen aan sociale ondernemingen

European
Commission

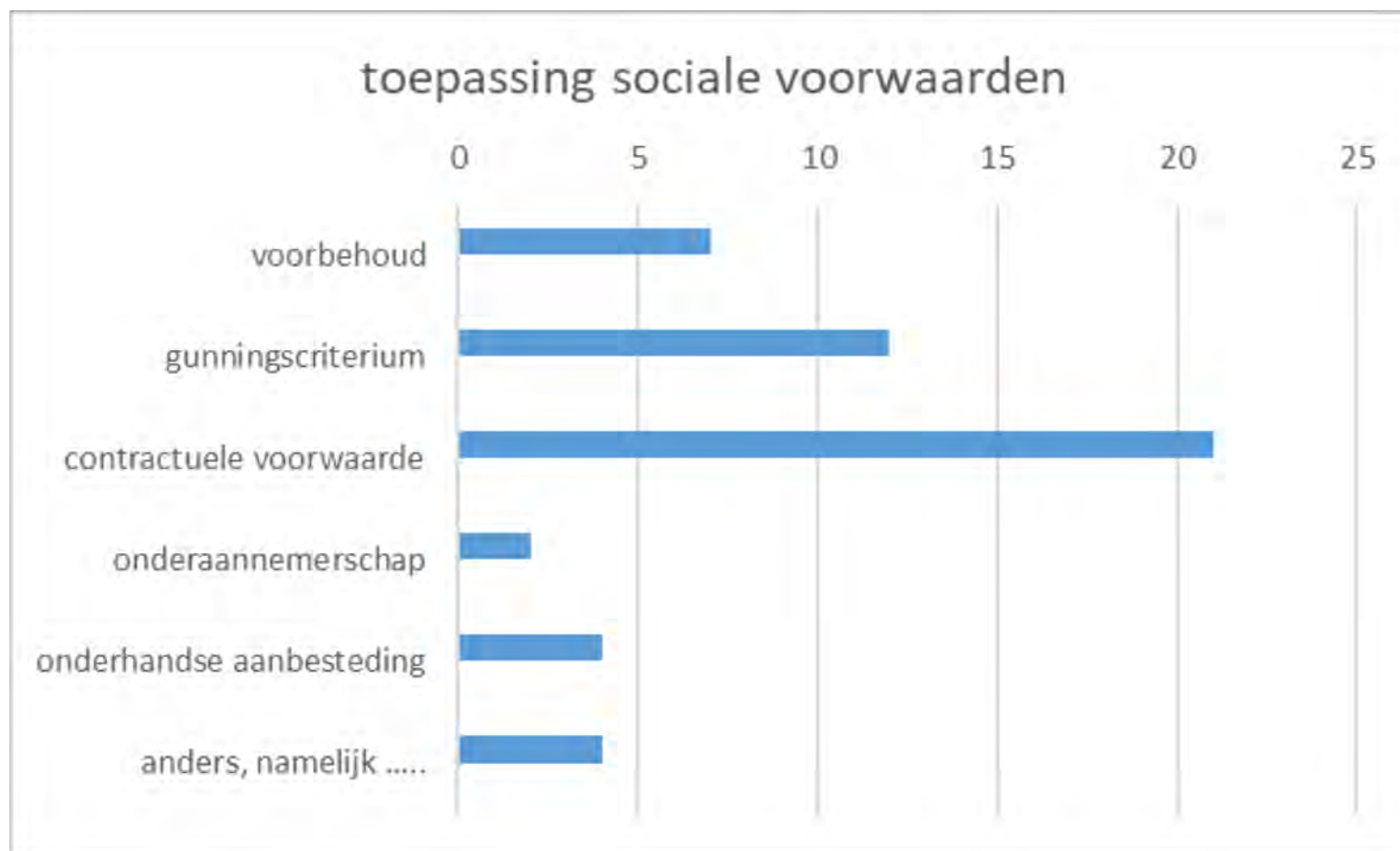
Enquête

- Leden kenniskring social return aangeschreven (100 gemeenten)
- Respons: 34
- Functies: m.n. social return coördinatoren (enkele inkopers, beleidsadviseurs)
- Vooral van gemeenten (ook van provincies, adviesbureaus, waterschap)

European
Commission

European
Commission

Eerste indrukken interviews/dossieronderzoek

- SR vooral als minimumeis (5%, soms minder) i.c.m. contractafspraken met de winnaar
- Afspraken steeds vaker geen relatie tot voorwerp van de opdracht, vanwege krappe arbeidsmarkt (bijvoorbeeld: inkoop bij een sociale onderneming telt óók als SR)
- Afdeling inkoop / social return coördinatoren meestal pas betrokken vanaf een bepaald bedrag (bijv. een ton) => nog heel veel kansen in onderhands aanbesteden

European
Commission

Discussievragen

- Hoe erg is het als SR-afspraken geen relatie hebben tot voorwerp van de opdracht?
- In hoeverre willen we dat social impact gaat meewegen in inkoopoverwegingen (in plaats van louter # werkplekken of euro's)?
- Is aanbesteding wel een geschikt middel om social impact te maken (versus bijvoorbeeld samenwerkingsovereenkomst)?

BSI – Buying for Social Impact

Hartelijk dank voor de aandacht!

Claudia van Orden

c.y.d.van.orderen@pl.hanze.nl, 050 - 595 75 02

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Sociaal inkopen, juridische mogelijkheden en ervaringen,

Deel presentatie 3

Ondersteunen professioneel sociaal inkopen

Karin van IJsselmuide, manager maatschappelijke programma's NEVI

European
Commission

De rol van NEVI

- Kennisnetwerk voor inkoop en supply management
- 10 erkende opleidingen, 55 kortdurende trainingen
- 4 maatschappelijke programma's:
 - Toekomst Inkoop
 - Betaalbare zorg
 - Professioneel Opdrachtgeverschap
 - Maatschappelijk Verantwoord inkopen

European
Commission

Programma Maatschappelijk verantwoord inkopen

Lopende activiteiten:

- Klankbordgroep Min. I&W, Green Deal Circulair Inkopen, Commissie van Deskundigen SMK, Coördinatie SDG 12, maatwerk MVI Zorg, workshops/presentaties MVI enz. enz.
- ISO 20400 → webtool → certificering?
- Webtool ISO 20400, de implementatiecoach voor online maatwerkhulp
 - Zie <https://www.webtooliso20400.nl>

European
Commission

ISO 20400, de wereldwijde richtlijn om Maatschappelijk Verantwoord Inkopen te implementeren en te borgen!

de omslag
zinnvolle zaken

BUY
SOCIAL

X Gemeente
Amsterdam

SOCIAAL WERKOEPEL
AMSTERDAM

PIANO

NEVI

aeidl

REVES
Réseau Européen des Villes
& Régions de l'Économie Sociale
European Network of Cities
& Regions for the Social Economy

diesis

Social
Economy
Europe

ensie
EUROPEAN NETWORK OF ASSOCIATION ENTERPRISES

European
Commission

Sociaal inkopen en
aanbesteden is een goede
combinatie!

de omslag
zinnvolle zaken

BUY
SOCIAL

X Gemeente
Amsterdam

PIANO

NEVI

aeidl

REVES
Rechts Enquêtes des Villes
& Regions de l'Economie Sociale
European Network of Cities
& Regions for the Social Economy

diesis

Social
Economy
Europe

ensie
EUROPEAN NETWORK OF SOCIAL INNOVATION ENTERPRISES

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Karin van IJsselmuide

k.vanijsselmuide@nevi.nl

European
Commission

BSI – Buying for Social Impact

Sociaal inkopen, juridische mogelijkheden en ervaringen,
Deel presentatie 4

Sociaal inkopen: bekende en minder bekende mogelijkheden in de aanbestedingswet

Ben Bugter, Bugter Consult

European
Commission

Even voorstellen:

- Werkzaam als inkoper, met name in het sociaal domein
- Werkzaam als tendermanager voor zeer diverse organisaties
- Adviseur van sociale ondernemingen inzake aanbestedingen

European
Commission

Bekende en minder bekende mogelijkheden:

- Bekend:
 - Voorbehouden opdrachten (2.82 Aw)
 - Sociale en andere specifieke diensten (2.38 en 2.39 Aw)
- Minder bekend:
 - Voorbehouden opdrachten coöperaties (2.82a Aw)
 - Keurmerken (2.78a Aw)
 - Percelenregeling (2.18 en 2.19 Aw)
 - Social Impact als gunningscriterium (2.115,2 sub e Aw)

European
Commission

Sociale en andere specifieke diensten

- Voorheen bekend als “verlicht regime” of 2b diensten
- Toepasbaar voor specifieke CPV's
- Grote(re) vrijheid voor de Aanbestedende Dienst, ook toe te passen voor Sociale Ondernemingen
- Ook zéér goed toepasbaar in het Sociaal Domein (Jeugdzorg en Wmo)

European
Commission

Keurmerken: 2.78a Aw

- Het is toegestaan om bij een aanbesteding te werken met keurmerken
- Op grond van het “Noord Hollands Koffie Arrest” moet daar altijd bij “of gelijkwaardig”
- Inschrijver kan dus ook op een andere wijze aantonen dat hij voldoet aan de eisen van het keurmerk
- Vormt de basis voor gebruik PSO keurmerk of voor een eigen gemeentelijke erkenningsregeling

European
Commission

Bijzondere sociale ondernemingen 2.82a

- Voorbehouden opdrachten aan organisaties met werknemersparticipatie (cooperaties)
- Gericht op het vervullen van een taak van algemeen belang
- Sterk beperkt aantal CPV's
- Echter: mogelijk voor diensten verleend door organisaties op basis van sociaal lidmaatschap (buurtinitiatieven)

European
Commission

Percelenregeling: 2.18 en 2.19

- Iedere aanbesteding kan worden opgedeeld in percelen
- Een perceel kan worden afgezonderd van de aanbesteding indien:
 - De opdrachtwaarde < € 80.000 (voor diensten)
 - De omvang <20% van het totaal
- Hiermee kan een deel van de opdracht apart worden gezet voor sociale ondernemingen

European
Commission

Gunningscriterium: artikel 2.115, 2 sub e

- Aanbesteden gebeurt standaard op Beste Prijs Kwaliteit Verhouding (BKPV)
- Als onderdeel van Kwaliteit kunnen inhoudelijke criteria worden gesteld (te beschrijven door de aanbieder)
- Eén van de mogelijke criteria is “sociale, milieu en innovatieve kenmerken”
- Dit biedt de mogelijkheid om de inzet van Sociale Ondernemingen als onderaannemer mee te laten wegen in de gunning

European
Commission

Tenslotte

- De Aanbestedingswet wordt vaak aangevoerd als belemmering voor het geven van opdrachten aan Sociale Ondernemingen
- De wet biedt echter een flink aantal bekende en minder bekende mogelijkheden
- Er bestaat (vrijwel) geen jurisprudentie, dus niets is vooraf volledig verboden
- Het gaat om de moed en de creativiteit om de mogelijkheden in de praktijk te gebruiken.

BSI – Buying for Social Impact

Hartelijk dank voor de aandacht!
Ben Bugter

